

*Tämä raportti on yksi kymmenestä SDP:n työryhmien vuosina 2024–2025 tekemän ilmiötyön loppuraporteista. Puolueen työryhmät ovat analysoineet kymmentä yhteiskunnallista ilmiötä, joihin politiikan pitää pystyä vastaamaan tulevaisuudessa.*

*Ilmiötyön raportit eivät edusta puolueen virallista kantaa, vaan niissä syntyneitä ideoita voidaan hyödyntää SDP:n uudessa poliittisessa ohjelmassa ja eduskuntavaaliohjelmassa. Poliittinen ohjelma ja puolueen uusimmat poliittiset kannat on tarkoitus hyväksyä puoluekokouksessa toukokuussa 2026.*

## **Ilmiö 7: Yhteiskunnan teknologisoituminen, tekoäly, luovat sisällöt ja sosiaalinen media**

### **Johdanto**

Muistio tarkastelee teknologisen murroksen, tekoälyn ja sosiaalisen median vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan SDP:n arvojen näkökulmasta. Teknologinen kehitys muuttaa talouden, työn, koulutuksen ja demokratian rakenteita yhä nopeammin. Samalla se tuo sekä kasvumahdollisuuksia että riskejä: se voi lisätä epätasa-arvoa ja heikentää yksityisyyden suojaa.

SDP:n tavoitteena on varmistaa, että teknologinen kehitys tukee sosiaalista oikeudenmukaisuutta, sivistystä ja osallisuutta, sekä eheää yhteiskuntaa. Teknologiaa on johdettava demokraattisesti niin, että se palvelee ihmisten hyvinvointia ja tasa-arvoa, ei vain taloudellista kasvua. Digitalisaation reilu hyödyntäminen voi tukea uutta talouskasvua ja tehostaa tutkimusta ja innovaatioita.

### **Analyysi ja toimenpide-ehdotukset**

#### **1. Yhteiskunnan teknologisoituminen ja uuden kasvun potentiaali**

Digitalisaatio ja datatalous muodostavat uuden kasvun perustan. Data ja tekoäly mahdollistavat tehokkaampia prosesseja ja uusia liiketoimintamalleja, mutta niiden hyödyntäminen keskittyy tällä hetkellä suurille yrityksille. Tämä voi heikentää kilpailua, ellei pk-yritysten digivalmiuksia vahvisteta.

Suomella on kuitenkin vahvuuksia: tutkimusinfrastruktuuri, korkea osaaminen ja LUMI-superkone tarjoavat alustan tekoälyn ja dataratkaisujen kehittämiseksi. On kuitenkin varmistettava, että datan käyttö on eettistä ja läpinäkyvää, jotta luottamus yhteiskuntaan vahvistuu.

### **SDP:n johtopäätökset**

- Kohdennetut investoinnit: Julkisen ja yksityisen sektorin yhteiset panostukset datainfrastruktuuriin ja tekoälyyn vahvistavat Suomen asemaa kestäväen kasvun maana.
- Ekosysteemit: Pienen maan kilpailukyky rakentuu yhteistyölle. Tutkimusyhteisöjen, yritysten ja julkisen sektorin on toimittava yhdessä erityisesti tekoälyn, kvanttiteknologian ja 6G-kehityksen alueilla.
- Kasvun oikeudenmukainen jakautuminen: Teknologisen kehityksen hyödyt on jaettava tasapuolisesti työntekijöiden, yritysten ja kansalaisten kesken.

## 2. Tekoäly suomalaisessa yhteiskunnassa ja yrityksissä

Tekoäly on keskeinen tuottavuuden ja innovaatioiden lähde. Yritykset hyödyntävät sitä yhä enemmän tuotekehityksessä, asiakaspalvelussa ja uusien palvelumallien luomisessa. Euroopan kilpailukykyä haastavat Yhdysvaltojen ja Kiinan mittavat investoinnit, ja siksi EU:n ja Suomen on panostettava tekoälyn infrastruktuuriin ja yhteistyöhön.

Suomella on mahdollisuus erottua eettisen ja ympäristön huomioivan tekoälykehityksen edelläkävijänä. Vihreä laskentateho ja vastuullinen datanhallinta voivat muodostaa kansallisen kilpailuedun.

### SDP:n johtopäätökset

- Euroopan on säilytettävä teknologinen suvereniteettinsä ja estettävä markkinakeskittyminen.
- Julkisen sektorin on edistettävä uusien markkinoiden syntymistä standardoinnin, tutkimusrahoituksen ja infrastruktuuri-investointien avulla.
- SDP:n tulee toimia aktiivisesti EU-tasolla varmistaakseen, että suomalaiset yritykset hyötyvät eurooppalaisesta datataloudesta.
- Tekoälyn kehittämisessä on korostettava eettisyyttä, läpinäkyvyyttä ja inhimillisiä arvoja.

## 3. Julkinen sektori ja sote-palvelut

Digitalisaatio ja tekoäly voivat parantaa julkisten palveluiden laatua ja saavutettavuutta sekä vapauttaa ammattilaisten aikaa hallinnollisista tehtävistä. Kehitystä kuitenkin hidastavat resurssipula ja järjestelmien yhteensopimattomuus. Lisäksi digitalisaatio voi syrjäyttää digitaalisesti heikommassa asemassa olevia.

### SDP:n johtopäätökset

- Julkisten palveluiden on oltava yhdenvertaisia ja saavutettavia kaikille kansalaisille.
- Digitalisaation on oltava hallittua ja henkilötietojen suojaa kunnioittavaa.

- Tekoälyagenttien yleistyessä on huolehdittava, että päätöksenteko säilyy julkisen vallan käsissä, ja että päätöksenteon läpinäkyvyys ja kansalaisten oikeusturva ei heikenny.
- Tavoitteena on reaaliaikainen hallinto, joka rakentuu kansalaisen elämäntilanteiden ympärille, ja joka tekee laajemmin yhteiskunnan päätöksenteosta ajantasaisempaa, hyödyntämällä tehokkaammin viimeisintä tietoa vanhojen tilastojen sijaan.

#### 4. Opetus ja koulutus

Tekoäly ja digitalisaatio muuttavat oppimisen ja työnteon rakenteita. Työntekijöiltä vaaditaan yhä monipuolisempia digitaalisia taitoja, ja työpaikkojen koulutusvastuu kasvaa. Tekoäly voi tukea yksilöllistä oppimista ja jatkuvaa kouluttautumista, mutta on huolehdittava, ettei muutos syvennä oppimiskuiluja.

Tekoälyn yleistyminen voi johtaa merkittävästi kasvavaan työttömyyteen, kun asiantuntijatyötä katoaa automatisaation myötä. Suomalaisen yhteiskunnan on kyettävä vastaamaan teknologisen kehityksen luomiin haasteisiin myös työmarkkinoilla. Jotta Suomi ja suomalaiset selviävät teknologisen murroksen tuomista haasteista ja jotta murroksen luomat mahdollisuudet voidaan hyödyntää, on politiikassa priorisoitava koulutusta ja osaamisen päivittämistä.

#### SDP:n johtopäätökset

- Työpaikoilla tapahtuvaa kouluttamista on lisättävä, ja koulutustunnit on vähintään kaksinkertaistettava.
- Uudelleen- ja täydennyskoulutuksen resurssien on vastattava kasvavaan tarpeeseen
- Tekoälyn käyttö opetuksessa on sallittava opetuksen tukena, mutta kognitiivisia ja tunneälytaitoja vaarantamatta.
- Koulutuksen tietoturva on varmistettava ja riippuvuus yksittäisistä teknologiatoimittajista vältettävä.

#### 5. Luovat sisällöt ja sosiaalinen media

Luovat alat ja sosiaalinen media muodostavat uudenlaisen kulttuurisen ja taloudellisen ympäristön, jossa informaatio, mainonta, disinformaatio, propaganda ja manipulaatio kietoutuvat toisiinsa. Sosiaalinen media on tuonut uusia osallistumisen tapoja, mutta myös riskejä disinformaation ja kaupallisen manipuloinnin kautta.

Luovat alat hyötyvät digitalisaatiosta, mutta ne ovat epätasaisessa kilpailuasemassa globaalien alustajättien kanssa. Tekoäly asettaa uusia haasteita tekijänoikeuksien valvonnalle ja luovan työn suojaamiselle.

#### SDP:n johtopäätökset

- Kotimaisten luovien alojen rahoitusta ja tekijänoikeussuojaa on vahvistettava.
- Mediakasvatukseen ja vastuulliseen sisältöpolitiikkaan on panostettava.
- SDP tukee alustatalouden sääntelyä, joka varmistaa läpinäkyvyyden ja kuluttajansuojan.
- Digitaalisen median moninaisuutta ja tekoälyn sekä inhimillisen luovuuden yhdistäviä tuotantomalleja on tuettava.
- Tosiapi pohjainen, alan yhteisiin periaatteisiin sitoutunut tiedonvälitys tarvitsee tukea, jotta journalismin välttämätön panos demokratialle ja kansalliselle keskustelulle Suomen kielillä säilyy
- Algoritmien ymmärrettävyys ja inhimillisen luovuuden suoja vahvistavat demokratiaa.
- Useiden muiden EU-maiden tapaan Suomen tulee harkita digiveroa, joka kohdistuu suurille digitaalisille alustoille.

## 6. Turvallisuus ja luottamus

Digitaalinen yhteiskunta on yhä riippuvaisempi monimutkaisista tietojärjestelmistä, mikä lisää haavoittuvuutta. Kyberuhat kohdistuvat yksilöihin, yrityksiin ja julkisiin toimijoihin, ja kvanttiteknologian kehittyminen haastaa nykyiset salausten menetelmät. Kansalaisten luottamus digitaalisiin palveluihin ja datan hallintaan on yhteiskunnan perusta.

### SDP:n johtopäätökset

- Kyberturvallisuuteen on investoitava ja kriittiset toiminnot auditoitava säännöllisesti.
- Suomen on panostettava kvantinkestävään salaukseen ja hybridipuolustuksen kehittämiseen.
- Kansalaisten tietosuoja ja oman datan hallintaa on vahvistettava MyData-periaatteen mukaisesti.
- EU-yhteistyötä tulee syventää kriisinkestävyyden ja kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.
- Kasvavia puolustusmäärärahoja sekä EU:n uutta puolustusrahoitusta on kohdennettava teknologisiin innovaatioihin, kuten kvanttiteknologiaan

## 7. Kansainvälinen näkökulma

EU:n datastrategia ja tekoälyasetus muokkaavat suomalaisten yritysten toimintaympäristöä. Kvanttitekniikka, 6G ja datatalous tarjoavat Suomelle mahdollisuuden profiloitua korkean teknologian osajana. Globaali valtakamppailu korostaa tarvetta eurooppalaiselle teknologiselle omavaraisuudelle.

### SDP:n johtopäätökset

- Suomen on oltava aktiivinen toimija kansainvälisessä sääntelyssä, joka turvaa innovaatiot ja oikeudenmukaisuuden.

- Pohjoismainen ja eurooppalainen tutkimusyhteistyö on vahvistettava.
- Suomalaisten yritysten tulee osallistua EU:n teknologisen suvereniteetin rakentamiseen ja kehittää ratkaisuja esimerkiksi Eurostack-hankkeeseen.

## 8. Kuluttajansuoja ja MyData

Kansainvälinen verkkokauppa ja tekoälyyn perustuvat palvelut lisäävät kuluttajien altistumista epäselville vastuusuhteille. Kuluttajan on usein vaikea saada oikeutta EU:n ulkopuolisissa ostoissa. Samalla tekoälyn käyttö arjessa korostaa tarvetta läpinäkyvyydelle ja datalukutaidolle.

### SDP:n johtopäätökset

- Suurten verkkokauppa-alustojen vastuuta tuotteistaan on lisättävä EU-tasolla.
- Kuluttajalle on taattava oikeus tietää, milloin hän on vuorovaikutuksessa tekoälyn kanssa, myös asiakaspalvelutilanteissa.
- Tekoälyjärjestelmien virheisiin ja syrjiviin käytäntöihin on luotava toimiva valitusmekanismi.
- Datalukutaidon edistämiseksi ja valvonnan vahvistamiseksi viranomaisten resursseja on kasvatettava.

## 9. Johtopäätökset ja suositukset

1. Edistetään ihmiskeskeistä digitalisaatiota ja hyvinvointia.
2. Vahvistetaan yritysten kilpailukykyä tekoälyn ja datatalouden avulla.
3. Panostetaan osaamiseen ja jatkuvaan oppimiseen kaikilla koulutusasteilla.
4. Kehitetään oikeudenmukaista ja ennakoivaa sääntelyä alustatalouteen ja tekoälyyn.
5. Turvataan kriittiset digitaaliset rakenteet ja vahvistetaan kyberturvallisuutta.
6. Edistetään EU-tason yhteistyötä ja vastuullista teknologiaa.
7. Tuetaan digitaalista yhdenvertaisuutta kaikissa väestöryhmissä.
8. Vahvistetaan tutkimusta ja eettistä, läpinäkyvää teknologiaa.

## Raportin tekoon osallistuneet työryhmät ja työssä kuullut asiantuntijat

Päävastuu: Viestintä-, tekoäly- ja datapoliittinen työryhmä

Muut mukana olevat: nuorisopoliittinen työryhmä, mielenterveystyöryhmä, elinkeino- ja teollisuustyöryhmä, taloustyöryhmä, kuluttajapoliittinen työryhmä.

Ryhmän asiantuntijoina ovat vierailleet:

- Vili Lehdonvirta, Oxfordin taloussosiologian ja digitaalisen sosiaalitutkimuksen professori, Aalto-yliopiston teknologiapolitiikan professori

- Yvo Volman, Euroopan komission viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosaston dataosaston johtaja
- Joonas Mikkilä, johtava asiantuntija, digitalisaatio - Teknologiat, tieto ja innovaatiot
- Riina Nousiainen, koulutuksen ja osaamisen kehittämisen asiantuntija, STTK
- Katja Väänänen, tietohallintoneuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö. Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekkinen osasto / Julk ICT, Digitalisaatio
- Laura Eiro, osastopäällikkö, ylijohtaja, liikenne- ja viestintäministeriö, Tieto- ja turvallisuusosasto
- Petri Lehto, johtava asiantuntija, Terveysdata 2030 -projekti, Sitra
- Mika Tuuliainen, digin ja datatalouden johtava asiantuntija, EK
- Sami Koskinen, sidosryhmäyhteyksistä vastaava johtaja, Verohallinto
- Maria Nyroos, digi- ja innovaatiopolitiikan asiantuntija, Suomen yrittäjät

## Lisätietoja

Puheenjohtajat:

- Timo Harakka, [etunimi.sukunimi@eduskunta.fi](mailto:etunimi.sukunimi@eduskunta.fi)
- Miapetra Kumpula-Natri, [etunimi.sukunimi@eduskunta.fi](mailto:etunimi.sukunimi@eduskunta.fi)

Sihteerit:

- Antti Malste [etunimi.sukunimi@gmail.com](mailto:etunimi.sukunimi@gmail.com)
- Benjamin Silvani [paolo.etunimi.sukunimi@gmail.com](mailto:paolo.etunimi.sukunimi@gmail.com)
- Veera Tyhtilä [etunimi.sukunimi@eduskunta.fi](mailto:etunimi.sukunimi@eduskunta.fi)
- Juhana Harju [jyharju\(at\)gmail.com](mailto:jyharju(at)gmail.com)

SDP:n ilmiötyöstä yleisesti lisätietoja antaa puolueen poliittisen valmistelun päällikkö Miia Järvi, [etunimi.sukunimi@sdp.fi](mailto:etunimi.sukunimi@sdp.fi)